

GOEDENDAG, De, aanvankelijk veertiendaags,
later maandelijks tijdschrift van de Vlaamse leer-

lingen van het middelbaar rijksonderwijs, dat gedurende bijna vijftig jaar (1891-1940), zij het met enkele, soms lange onderbrekingen, de spreekbuis was van verscheidene plaatselijke scholierenverenigingen, gegroepeerd in een Landelijk Verbond dat herhaaldelijk van naam veranderde. De Athenea van Antwerpen, Brugge, Brussel, Gent, Hasselt en Costende kwamen er aan het woord en in de aanvang namen ook de Vlaamse studenten van de Rijksuniversiteiten van Gent en Luik, de Vrije Universiteit van Brussel en het Hoger Handelsgesticht van Antwerpen deel aan de redactionele activiteiten.

Het eerste nummer verscheen op 7 oktober 1891 te Brugge onder redactie van Roeland Buskens (Maurits Sabbe). Reeds na tien nummers verhuisde De Goedendag naar Gent, bleef er tot eind 1894, ging daarop tot november 1896 naar Brussel en keerde terug naar Gent. Toen het Landelijk Verbond na enkele jaren uiteenviel, nam de drukker Cabuy (in Maldegem) de zaak in handen; hij moest echter weldra de uitgave stopzetten (eind 1901). Het tijdschrift Jong Leven (1902-'03) trachtte de leemte te vullen. Op aandrang van de pas gestichte kring Voor Onze Moedertaal van het Atheneum te Mechelen werd het Verbond opnieuw opgericht en weldra traden vele nieuwe bonden toe. De Goedendag herleefde in 1904 onder impuls van een andere Van Maerlantzoon, Octaaf Sabbe, die het in 1905 in zijn oude luister herstelde en een Nederlandse mederedacteur aan het blad wist te binden, waardoor De Goedendag ook in Nederland een ruime verspreiding vond. Na twee jaar verhuisde de redactie van Brugge naar Antwerpen (1906-'10), keerde terug naar Gent (1911-'14) en zou de volgende jaren in handen blijven van Antwerpse jongeren. De beweeglijkheid van standplaats en redactie, evenals de nauwerkende invloed van oud-leerlingen en studenten, maakten het gamma van de bijdragen in De Goe-

dendag ongewoon verscheiden. Tot 1894 waren ze vrijzinnig getint, later neutraal, d.i. pluralistisch met de herhaaldelijk uitgesproken wens aansluiting te vinden bij de katholieke studenten, een open tribune te zijn buiten alle politiek, steeds vooruitstrevend Vlaamsgezind.

De eerste periode van De Goedendag werd in beslag genomen door de strijd om de toepassing van de Wet-Coremans en als logisch uitvloeisel daarvan de vernederlandsing van de Gentse universiteit. Evenwijdig daarmee, als belangrijke hefboom van de vernederlandsing, liep de organisatie van centra voor Hooger Onderwijs aan het Volk. De Goedendag besteedde er weldra een vaste rubriek aan. Grote Vlamingen werden in het zonnetje gezet: J.F. Willems, Gezelle, Rodenbach, Ledeganck, Fr. de Cort, P. Benoit, De beoefening van de moedertaal kreeg voorrang. Er werd (ook na 1904!) vinnig getwist over particularisme, spelling, beschaafde uitspraak, culturele samenwerking met Nederland. Onderwerpen als vrouwenemancipatie, socialisme, internationalisme, jodenvraagstuk, onderwijs en vrijheid werden vrijmoedig behandeld, en ook muziek, toneel, kunst en wetenschap kwamen regelmatig aan bod. Het bondsnieuws maakte van De Goedendag een uitstekende historische bron voor samenstelling en culturele bedrijvigheid van de aangesloten kringen, terwijl de rubriek Wachter wat is er van de morgen?, die van 1891 tot 1905 het blad opfriste, een vindplaats blijft van duizend-en-een wetenswaardigheden. Tenslotte heeft De Goedendag een behoorlijke (soms wat overdreven) plaats ingeruimd aan literaire vingeroefeningen, zodat hij ook literair-historisch een niet te versmaden bron is.

Onder de medewerkers van de eerste reeks (vóór 1904) telt men vele grote namen uit de geschiedenis van de V.B.: J. Mac Leod, J. Vercoullie, Max Rooses, L. de Raet, P. Tack, de drie Sabbes: Julius, Maurits en Herman, A. Deswarte, M. Rudelsheim, V. Fris, K. Buls, H. Verriest, L. Baekelmans, naast bekend geworden Nederlanders: G.J. Boekenoogen, H.T. Colenbrander, P. Hofstede de Groot. De tweede periode is niet minder rijk: Leo van Puyvelde, Ad. Henderickx, priester Fonteyne, Ant. Jacob, M. Minnaert, Ledegouwer, Aug. Remouchamps, R. Brulez, R. Foncke, Alb. van Laar, Leo Michielsen, R. Minne, Daan Boens, V. Celen, Frank Baur. In de activistische periode komen er dan veel klinkende namen bij: P. van Ostaijen, G. Burssens, V.J. Brunclair, Leo de Smet, Oscar de Smedt, R. van Roosbroeck, F. Mortier, H. van den Reeck (Cree van Neck).

In oktober 1916 verscheen ter gelegenheid van het dertigjarig bestaan van het Verbond (1886) en het vijftiengjarig bestaan van het orgaan een feestnummer van De Goedendag. Het telde 100 bladzijden en bevatte 36 bladzijden geschiedenis van het verbond van de hand van A. Breugelmans, gevolgd door een opstel van L. de Raet uit De Goedendag van 6 juli 1892. Daarna volgden in tijdsorde bijdragen van W. de Vreese, P. Tack, M. Rudelsheim, R. Kimpe, Derk Hoek (Nederland), A. Picard, H. Vos, E. de Bock, L. Picard, R. de Guchteneere, M. van Vlaanderen, A. Peremans, B. van Genechten, P. van Ostaijen (kanttekeningen), verder verzen van R. de Clercq, R. de Cneudt, L. Dekenbon, P. Verbruggen en M. van de Moortel.

Vlak na de oorlog (juni 1919) stampte H. van den Reeck op eigen kosten en met luttele medewerkers een Goedendag uit de grond met de bedoeling de lamgeslagen jeugdbeweging weer op de been te helpen. Twee nummers hield hij het vol. Anderhalf jaar later (oktober 1920) was het oude Verbond weer opgericht, het gaf de 26ste jaargang uit. Jan Handers (J. Timmermans) en F. Mortier zetten hem in het teken van de jeugdbeweging en van Herman van den Reeck. Ook de volgende jaargang werd vrijwel geheel in beslag genomen door de Jeugdbeweging. J. Handers en M. Martiaens deden aan revolutionair opbod. R. van Roosbroeck mengde zich in het debat. Een afzonderlijk nummer werd gewijd aan Herman van den Reeck. In juni 1925 diende zich een 27ste jaargang aan als het orgaan van het Vlaamsch Nationalistisch Studentenverbond, onder redactie van R. de Creus. Weer werkte J. Timmermans mee en opnieuw werd Herman van den Reeck herdacht. In november kwam het laatste nummer van de pers.

Van 1927 tot '34 trachtte ditmaal Opkomst (z. aldaar), maandblad van het Algemeen Vlaamsch Studentenverbond, het gat te vullen. In februari 1939 waagde de Kring Ontwikkeling (Atheneum Antwerpen) een poging om De Goedendag opnieuw op te wekken. Redacteur was Frans Baudouin. Ondanks samenwerking met Kentering (Leuven-Mechelen) bracht hij het slechts tot vier nummers. In februari 1940 verscheen De Goedendag opnieuw en diende zich aan (als 49ste jaargang!) als orgaan van het Vlaamsch Studentenverbond (VSV), met als redacteur Herman Pauwels. Na nog eens vier nummers was De Goedendag weer ter ziele. Zijn taak van hefboom in de Vlaamse ontvoogdingsstrijd had hij inmiddels volbracht.

LITERATUUR: *De Goedendag*, I-X (1891-'01), XI-XXI (1904-'18), XXII-XXIV (1915-'18), XXV (1919), XXVI-XXVII (1920-'22), XXVIII (1925), XXIX-XXX (1939-'40); - A.L. Breugelmans, *Geschiedenis van het Verbond*, in *Feestnummer (oktober 1916) van De Goedendag ter gelegenheid van het 30-jarig bestaan van het Verbond, en het 25-jarig bestaan van het orgaan* (1916); - V. van den Berghe, *Het studententijdschrift De Goedendag (1891-1940)*, in *Wetenschappelijke Tijdingen*, jg. 31 (1972, kol. 141-152).

VIC VAN DEN BERGHE